

Helter i snøkaos

LEGELIVET

MARTE SYVERTSEN

marsyv@vestreviken.no

Marte Syvertsen er lege i spesialisering og forsker ved Nevrologisk avdeling i Vestre Viken, Drammen.

Folk flest er gode, skriver den nederlandske forfatteren Rutger Bregman. Jeg er helt sikker på at han har rett.

Foto: privat

Av og til innebærer legelivet formidlingsvirksomhet, og det har det gjort for meg i nokså stor grad. Jeg tenker ofte at det er liten vits i å tilegne seg kunnskap hvis man skal ruge på den helt alene. Dette var utgangspunktet en mandag i mars da jeg var på vei til et oppdrag for å snakke om menneskehjernens enestående egenskaper.

Jeg hadde sjekket kjøreruten. Den gikk gjennom Drammen og ut på den andre siden av Oslo, der jeg skulle være klar på podiet klokken 16:30. Selvsagt hadde jeg beregnet kjempegod margin, inkludert en halvtime til rigging og hilsing, høyde for rushtrafikk og litt generell susing på veien, kanskje en kaffepause hvis alt gikk glatt. Det jeg *ikke* hadde sjekket, var værmeldingen. Jeg har ikke for vane å gjøre det når jeg skal ut på en times kjøretur.

Forbi Drammen sentrum og gjennom Lier snødde det tett. Jeg så på GPS-en og måtte konstatere at jeg allerede hadde spist litt av den gode marginen. Det gikk ikke an å kjøre i 100 km/t her. Videre mot Oslo sentrum beveget det seg stadig litt saktere enn planlagt, men det var jo behagelig å se at køen gikk i motsatt retning. Jeg kjørte inn mot byen, og alle andre kjørte ut. Ut av byen skulle imidlertid jeg også, og det var på den andre siden av Operatunnelen at trøbbelet startet. Der møtte jeg en mur av biler. På

GPS-en var veien blitt rød i stedet for blå, altså stillestående kø så langt skjermen kunne rekke. Tidspunktet for ankomst tikket stadig framover. Jeg hadde allerede begynt å spise av den planlagte riggehalvtimen.

«Å sitte fast på den måten når en hel sal med folk og avtalt honorar venter i den andre enden, det er en følelse som kan sammenliknes med å forsove seg til morgenmøtet – bare mye verre»

Å sitte fast på den måten når en hel sal med folk og avtalt honorar venter i den andre enden, det er en følelse som kan sammenliknes med å forsove seg til morgenmøtet – bare mye verre. Det hjalp ikke noe særlig å lene seg framover over rattet heller, men jeg gjorde det likevel. Sakte passerte jeg det første strandede vogntoget med utenlandske skilter. Lenger framme passerte jeg ett til, så enda ett, og så enda ett. Hvis jeg kunne lest avis, ville jeg ha sett at Statens vegvesen omtrent samtidig sa at alle som skulle inn eller ut av Oslo den ettermiddagen, burde la bilen stå. Kommunikasjonsrådgiver i Ruter sa at folk burde holde seg der de var og utsette reisen om de kunne. Jeg for min del, skulle *både* inn *og* ut av Oslo.

Med under én kilometer igjen til avkjørsel fra E6 skjønte jeg at jeg faktisk kunne klare det. GPS-en viste ankomst 16:24. Det ville sikkert ikke være hverken kø eller tungtransport på sideveiene, tenkte jeg. Det stemte. Jeg kunne holde fartsgrensen på 60 km/t, og plutselig hadde jeg også spart inn et par minutter. Det *kunne* gå!

Jeg freste framover gjennom snøen i min raffe Citroën. Vi kunne vært en bilreklame, susende forbi et snødekt kulturlandskap. Veien var imidlertid også snødekt. To minutter unna ankomststedet og seks minutter unna oppstart for foredraget dukket det opp en liten kneik i veien. Den var hverken særlig lang eller særlig bratt, men da det var 2–3 meter igjen til toppen begynte min franske bil å spinne. Jeg prøvde å justere, men spant bare mer. Bakenden beveget seg stadig nærmere grøfta, jeg stod på tvers og sperret veien i begge retninger. Klokken var 16:30.

«Det er i akkurat sånne situasjoner at folk flest er gode, når du er hjelpeløs, amygdala er i full beredskap og pannelappen er helt avkoblet»

Det er i akkurat sånne situasjoner at folk flest er gode, når du er hjelpeløs, amygdala er i full beredskap og pannelappen er helt avkoblet. Det er da de dukker opp. Først så jeg et par personer på toppen av bakken. De tok noen nølende skritt nærmere. Jeg gikk ut av bilen og vinket til dem. Og så var vi plutselig et helt team. Seks mennesker jeg aldri hadde sett før, yngre og eldre, kvinner og menn, stimlet sammen rundt bilen. En fyr som antakelig var bedre bak rattet enn meg satte seg inn i bilen, resten dyttet på fronten. Det egnet seg dårlig med høye hæler i denne sammenhengen, men jeg dyttet også litt, mest fordi jeg syntes at jeg måtte det. Så hadde de fått snudd bilen rundt, og jeg kunne kjøre tilbake samme veien som jeg kom.

Det ble ikke noe foredrag den ettermiddagen. Jeg turte ikke å gå løs på bakken en gang til. Da jeg hadde meldt fra til oppdragsgiver, tok jeg fatt på den samme veien tilbake gjennom Oslo by. Det gikk heller ikke fort. Vel hjemme klokket jeg fem timer sammenhengende bak rattet, med varierende amygdalaaktivering og null komma niks i uttelling, bortsett fra denne viktige tanken: at folk flest er gode. Jeg har sett det før

også, hvordan snøkaos bringer ut det beste i folk, hvordan vi trår til og dytter og hjelper vilt fremmede mennesker, graver og strør og støtter. Jeg har sett det utenfor sykehuset, i byen, på bussholdeplasser og i gata hjemme. Sjelden er det bedre stemning i veien enn når alle er ute med snøfreser eller skuffe. «Herregud for et vær! Jasså, du er ute og skuffer du også? Hehe.»

Det er ikke sant at vi vil hverandre vondt og vil ta hverandres ressurser. Mennesket er et sosialt dyr. Vi hører sammen med hverandre. Det hadde jeg tenkt å si på foredraget som ikke ble noe av. Å hjelpe en annen frigjør dopamin i din egen hjerne. Du får belønning for å være god mot et medmenneske.

Publisert: 18. april 2023. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.23.0200

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 14. juli 2026.